

#### Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Рабінovich П. М. Основи загальної теорії права та держави : навчальний посібник. Львів : Край, 2007. 192 с.
3. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. Т. 3 : Загальна теорія права / редкол.: О. В. Петришин (голова) та ін. Х.: Право, 2017. 952 с.
4. Тернавська В. М. Правовий статус осіб, постраждалих унаслідок воєнної агресії Російської Федерації проти України (конституційно-правовий аспект). *Альманах права*. 2022. Вип. 13. С. 332-337.
5. Мерник А. М. Обмеження прав людини та основоположних свобод в умовах воєнного стану в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 49-52.

*Хасанова Кароліна Тагірівна,  
студентка I курсу бакалаврату, «Правоохоронна діяльність»  
навчально-наукового інституту права та психології  
Національна академія внутрішніх справ  
Науковий керівник:  
Матвієнко Михайло Іванович,  
доцент кафедри фізичної та тактичної підготовки  
навчально-наукового інституту права та психології  
Національної академії внутрішніх справ,  
кандидат педагогічних наук, доцент*

### **ПРАВО ЛЮДИНИ НА БЕЗПЕКУ ЖИТТЯ ТА ЗДОРОВ'Я В СИНЕРГЕТИЧНІЙ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМ ПРАВОВОЇ ОСНОВИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ**

Цивільний захист (ЦЗ) в Україні не є ізольованою внутрішньою системою. Його фундамент — це симбіоз національного законодавства та міжнародного права. Згідно зі Статтею 3 Кодексу цивільного захисту України (КЦЗУ), міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою, є частиною національного законодавства. Більше того, вони мають пріоритет: якщо міжнародна угода встановлює інші правила, ніж КЦЗУ, застосовуються саме норми міжнародного договору.

Ключові міжнародні акти та сфери їх застосування: Міжнародні основи застосовуються в Україні через конкретні юридичні механізми в різних сферах: А. Міжнародне гуманітарне право (МГП) та захист персоналу: Основним документом тут є Додатковий протокол I до Женевських конвенцій (1977 р.). 1) Основа: Статті 61–67 визначають статус цивільної оборони та її завдання (евакуація, боротьба з пожежами, допомога пораненим). 2) Застосування в Україні: Це дає рятувальникам ДСНС статус некомбатантів. На практиці це означає право на використання міжнародного розпізнавального знаку

(блакитний трикутник на помаранчевому фоні), який юридично захищає персонал від прямих нападів під час виконання обов'язків. 3) Закон: Це закріплено у Статті 115 КЦЗУ щодо соціального та правового захисту рятувальників. Б. Стандарти IMAS та гуманітарне розмінування. Через масштабне забруднення територій вибухонебезпечними предметами, Україна впроваджує IMAS (International Mine Action Standards). 1) Основа: Міжнародні протоколи ООН з протимінної діяльності. 2) Застосування в Україні: Ці стандарти використовуються для сертифікації операторів розмінування (як державних, так і приватних чи іноземних, наприклад, HALO Trust). Це дозволяє координувати зусилля за єдиним світовим протоколом безпеки. 3) Закон: Стаття 35-1 КЦЗУ та спеціальний Закон «Про протимінну діяльність». В. Механізм цивільного захисту ЄС (UCPM) є практичною платформою для оперативної взаємодії в реальному часі. Її основою є: Угода про приєднання України до Механізму цивільного захисту ЄС (ратифікована у 2023 році). Застосування в Україні реалізується у ситуаціях, коли виникає масштабна надзвичайна ситуація (наприклад, підлив Каховської ГЕС), Україна через систему SECIS миттєво отримує доступ до ресурсів 30+ країн (човни, насоси, шпиталі). Нормативною базою виступають: Постанови КМУ, що забезпечують спрощений «зелений коридор» для пропуску допомоги через державний кордон. Г. Радіаційна та техногенна безпека в своїй організаційній основі ґрунтується на: Конвенції МАГАТЕ та Конвенції про транскордонний вплив промислових аварій. На основі цих норм здійснюється застосування в Україні моніторингу навколо АЕС та хімічних підприємств. Вони зобов'язують Україну (і сусідні держави) негайно інформувати міжнародну спільноту про загрози. Національне правове забезпечення здійснюється функціонуванням Законів України: «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку» та «Про об'єкти підвищеної небезпеки».

Реалізації міжнародних основ та їх використання. 1. Женевські конвенції та сфера захисту некомбатантів. В Україні ці норми забезпечують юридичний захист рятувальників у зонах конфлікту. Вони гарантують, що персонал цивільного захисту не є ціллю для атак, поки виконує свої гуманітарні функції. 2. Сендайська рамкова програма та стратегічне планування. На основі цієї програми в Україні здійснюється розробка довгострокових планів зниження ризику катастроф (терміном на 10 років). 3. Стандарти INSARAG та пошуково-рятувальні роботи. Ці міжнародні норми застосовуються для атестації загонів ДСНС. Завдяки цьому українські рятувальники можуть працювати за кордоном згідно зі світовими протоколами (наприклад, під час ліквідації наслідків землетрусу в Туреччині). 3. Гаазька конвенція та цивільні об'єкти. Ця міжнародна основа встановлює сувору заборону атак на об'єкти критичної інфраструктури, такі як ГЕС та ТЕЦ. В Україні це є базою для правової оцінки воєнних злочинів та планування інженерного захисту таких об'єктів.

Таким чином, в координатах бачення права людини на безпечне існування, життя і здоров'я, належна організація цивільного захисту населення відіграє ключову роль. Міжнародні правові основи цивільного захисту є інтегральною

частиною системи безпеки України. Вони дозволяють не лише отримувати допомогу від світу, а й працювати за єдиними стандартами, що значно підвищує ефективність рятувальних операцій. Завдяки імплементації цих норм у Кодекс цивільного захисту та спеціальні закони, Україна трансформує свою систему ЦЗ з радянської моделі «цивільної оборони» у сучасну європейську модель захисту населення.

Список використаних джерел:

1. Женевські конвенції від 12 серпня 1949 року.
2. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року (Протокол I) від 8 червня 1977 року.
3. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI.
4. Угода про участь України у Механізмі цивільного захисту ЄС (UCPM) (2023).
5. Закон України «Про протимінну діяльність в Україні» від 25.01.2019 № 2642-VIII.
6. Закон України «Про критичну інфраструктуру» від 16.11.2021 № 1882-IX.
7. Міжнародні стандарти протимінної діяльності (IMAS) ООН.
8. Постанова КМУ № 11 від 09.01.2014 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».

**Чуб Тетяна Віталіївна,**  
*студентка 3 курсу бакалаврату, «Право»  
навчально-наукового інституту права та психології  
Національної академії внутрішніх справ*  
**Науковий керівник:**  
*Старицька Ольга Олексіївна,  
т.в.о. завідувача науково-дослідної лабораторії  
з проблем державотворення та правозастосування  
навчально-наукового інституту права та психології  
Національної академії внутрішніх справ  
кандидат юридичних наук, доцент*

## **ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У СФЕРІ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ: АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО СТАНДАРТІВ ЄС**

Стрімкий розвиток цифрових технологій і глобалізація ринків зумовили активне зростання електронної комерції, яка стала невід'ємною складовою сучасної економіки. Водночас така трансформація актуалізувала низку безпрецедентних правових викликів щодо захисту прав споживачів, пов'язаних з дистанційним характером укладення договорів, обмеженою можливістю перевірки товару, а також складністю ідентифікації продавця. Процес гармонізації законодавства України з правовою системою Європейського Союзу (далі – ЄС) та його адаптація до ключових засад формування єдиного європейського правового простору поширюється на значний спектр правових галузей. З огляду на підписання та подальшу ратифікацію Верховною Радою України у вересні 2014 року Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), а також здобуття статусу